

Oppdagende skriving

Prosjekt: Fra "børnestavning" til oppdagende skriving

Ditt barn kan skrive

BARN SKRIVER SOM EN LEK - OG LEKER AT DE SKRIVER

- ▶ Barn skriver fra de er små.
 - Barn introduserer seg selv til skrivingen ved å være nysgjerrige, prøve seg fram og oppdage sammenhengene etter hvert.
- ▶ Barn skriver seg inn i lesingen.
- ▶ Barn synes skriving er lett - så lenge ingen gjør det vanskelig.

"BØRNESTAVNING"

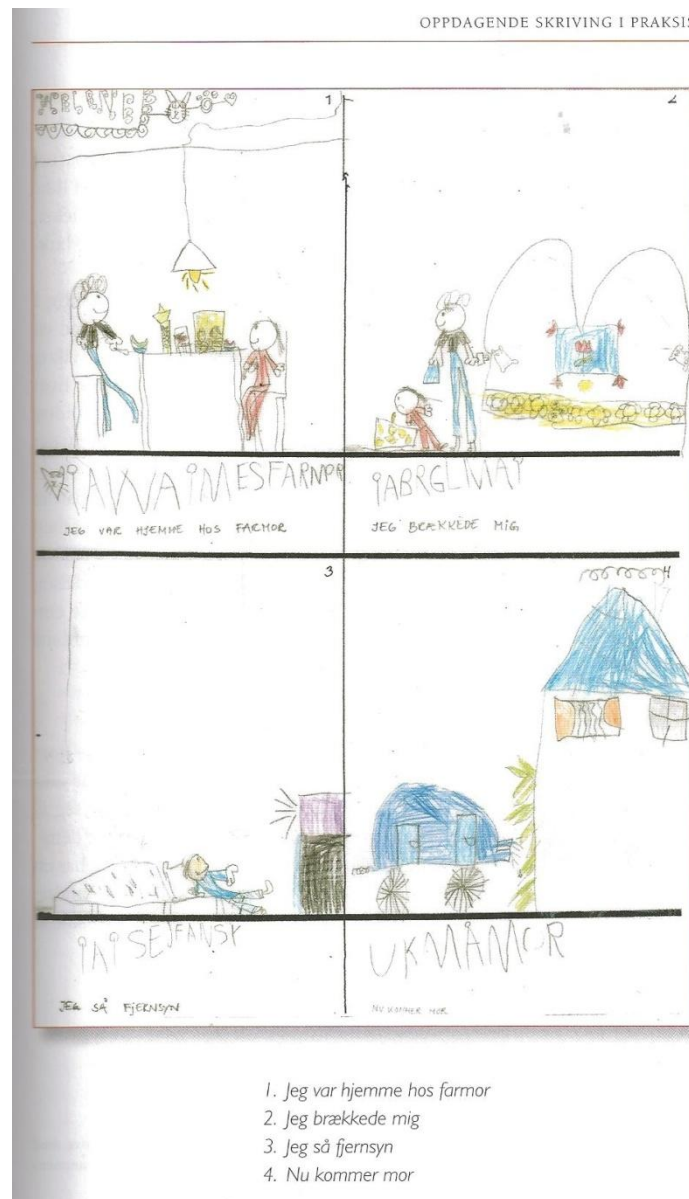
- ▶ "Nej farfar - for vi børnestaver"
- ▶ Det var danskene som lærte oss at "børneskriving" er den morsomste og enkleste måten å lære å lese på.
- ▶ Forskningen støtter opp om dette
 - i Norge i dag snakker vi om "Oppdagende skriving"
- ▶ Opplegget er avhengig av at voksne rundt barnet
 - er positive
 - samarbeider
 - anerkjenner barnets ulike tilnærminger
 - ikke retter på det barnet har skrevet - barnet retter seg selv

Barnet skriver og tegner fra en oplevelse

Barnet tar i bruk det hun har av tegn og bokstaver.

Hun forteller hva hun har skrevet til en voksen.

Hun har nå forfattet sin egen tekst som hun kan dele med andre.

Hva vil vi barn skal oppdage/erfare/lære i førskolealder?

- ▶ Erfare at det er sammenheng mellom bokstav og lyd
- ▶ Forstå at de ordene vi sier består av lyder som kan omsettes til skrift
- ▶ Eksperimentere med skrijving
 - prøve å lytte seg fram til hver enkelt lyd og deretter finne en bokstav som passer til lyden.
- ▶ Erfare at de kan overføre et budskap til den som leser eller lytter til teksten deres
- ▶ Snakke om bokstaver, hva de heter, hvordan de ser ut, hvordan de høres, hvordan de plasseres i ord osv
 - Eks:
 - Hvor lenge er det til?
 - 10 minutt
 - Hvorfor sier du ikke "er" til slutt?

Opplevelsesbasert læring / oppdagende skriving

- ▶ Læring starter ofte som en konkret opplevelse eller erfaring
- ▶ Opplevelsen vekker ofte følelser hos barnet, barnet blir engasjert
- ▶ Opplevelsen setter i gang tankeprosesser hos barnet, barnet blir nysgjerrig
- ▶ Barnet prøver å forstå / finne mening i opplevelsen, barnet blir motivert
- ▶ Barnet formulerer hypoteser eller teorier ut fra opplevelsen , utforskingen starter
- ▶ Barnet eksperimenterer - prøver ut hypotesene
- ▶ Noen ganger finner barnet riktige sammenhenger som de jobber videre med, andre ganger blir det feil - da må de prøve på nytt
- ▶ Tro på barnet - barnet korrigerer seg selv etter hvert som det får mer erfaring, kunnskap

Opplevelsesbasert skrivning

Vi er inne i prosjektets opplæringsfase .

Personalet fikk prøve seg på en skrive-
oppgave på vår felles planleggingsdag.

Det ble mye å skrive om.

Når opplevelsene aktiverer følelser, går
skrivningen som en lek.

Opggave:

Skriv / tegn fra turen.

Skriv med de tegnene og bokstavene du
kan eller på det språket du kan.

Fortell til en voksen hva du har skrevet.

Den voksne er sekretær og "oversetter"
barneskriften til voksenskrift som alle kan
lese.

Teksten henges opp slik at alle kan dele
opplevelsen.

Du har nå forfattet en tekst.

Det går en rød tråd fra børnestaving til oppdagende skriving.

▶ Børnestaving:

- Bjerre og Friis: "*Børnestaving er den morsomste og letteste måten å lære seg å skrive på*".
- Kan forklares som *skapende, kreativ skriving* der barnet skriver de bokstavlydene de *hører og tror* skal være der, med de bokstavene eller tegnene de behersker *uten krav eller forventning* om at det skal være riktig.
- Barna oppfordres til *å fortelle* hva de har skrevet - på den måten stimuleres deres fortellerglede og deres evne til *å formidle et budskap* til andre.

▶ Oppdagende staving:

- Korsgaard, Hanibal og Vitger:
- Refererer seg til den eksperimenterende stavingen som barn bruker når de forsøker å skrive et ord ut fra det de vet om bokstavnavnene og/eller bokstavlydene.

▶ Oppdagende skriving:

- Korsgaard, Hanibal og Vitger:
- Refererer seg til den eksperimenterende tilnærmingen som barn bruker i sine tidlige forsøk med å *kommunisere ved hjelp av skrift*.
- Barna *leker seg* både med innholdet i teksten, rekkefølgen og stavingen.
- Barna *bruker* det de kan til å lage og prøve ut hypoteser om forholdet mellom lyd og bokstav.

Endre grunnfestede forestillinger rundt barns lese- og skriveutvikling:

Den nordiske tradisjonen: SNAKKE - LESE - SKRIVE

- ▶ Først skal barnet lære å bruke og forstå talt språk
- ▶ Så skal barnet lære / undervises i å lese og stave
- ▶ Så, til sist, skal skrivekunsten innøves.

Oppdagende skriving: SNAKKE - SKRIVE - LESE

- ▶ Lesing og skriving settes inn i en større sammenheng enn kun som formelle ferdigheter
- ▶ En anerkjennelse av at barnet allerede har sekken full av hverdagsviten;
 - om det skrevne språkets funksjon og
 - om sammenhengen mellom det skrevne og det muntlige språket

Det er en vanlig forestilling at det er skolen som skal introdusere barnet til skriftspråkets verden.

Det nye er at barnet introduserer seg selv ved å være nysgjerrig, prøve seg fram og oppdage sammenhengene etter hvert.

Teoretisk forankring

- ▶ Jørgen Frost:
 - Spontanskrijving*
 - Den tidlige spontane skrivingen synes å være av fundamental betydning for å utvikle en forståelse for "det alfabetiske prinsipp"*

 - Å skape en pedagogisk sammenheng mellom barnehage og skole*

- ▶ Bente E. Hagtvet:
 - Eksperimenterende skriving*
 - Betegnelsen viser til kreativ bruk av skriftlige symboler for det formål å skape ord og ytringer*

- ▶ Vygotsky / Chomsky:
 - Stillasbygging - den voksnes støtte*

- ▶ Kjeld Fredens:
 - Det er den hjernen som arbeider, som lærer noe.*

 - Det er den stemningen som er til stede i situasjonen, som bestemmer læringsutbyttet.*

 - Samarbeid med foreldrene er avgjørende - en felles strategi*

- ▶ Korsgaard, Hannibal, Vitger:
 - OPPDAGENDE SKRIVING*
 - EN VEI INN I LESINGEN*